

עץ הדובדבן השבור- מאת ג'סי סטיוארט

- איני יכול להישאר בבית הספר אחר תום הלימודים – אמרתי למורה, לפרופסור הרברט –

מוטב שאספוג מידך מלקות; אך אל נא תשאירני כאן!
 אבא ילקני בין כך ובין כך כשאשוב הביתה באיחור של שעותיים!

- הנך גדול מכדי שילקוך, דיב! – אמר פרופסור הרברט – אך עלי להענישך על שטיפסת על עץ הדובדבנים.
 אתם, הנערים, ידעתם זאת היטב!
 שאר החמישה פרעו את עונשם בסך דולר אחד. אתה הנך היחיד, שעדיין לא שילם בעד הנזק.
 האם אינך יכול ללוות דולר מחברך?
 - אינני יכול – עניתי – יהיה עלי לשאת בעונש. אך אם יהיה זה עונש מהיר, לא איכפת לי הדבר כלל. אינך מכיר את אבי,
 אדוני הפרופסור – המשכתי דברי – אבא הוא אדם מן הדור הישן, ולעולם לא יבין את עניין עץ הדובדבנים על בוריו.
 אני הוא הראשון מבני משפחתנו המבקר בבית-ספר תיכון!
 - עליך לשאת בעונש, דיב! – התעקש הפרופסור הרברט – עליך להישאר שעותיים אחר הלימודים ושעותיים מחר.
 אשלם לך עשרים וחמישה סנט בעד כל שעה; כך תוכל לשלם את הכופר במעשה ידיך.
 עליך לשטוף את הרצפה,
 את הלוח ואת החלונות.
 לא יכולתי לבקש את הפרופסור הרברט להלוות לי דולר. אנוס הייתי להישאר ולעזור לשמש בבית-הספר אחר הצהריים.
 אין בררה.
 בשטפי את הרצפה הרהרתי: מה יאמר אבא על כך? מה אספר לו בשובי הביתה? מדוע טיפסנו על עץ הדובדבנים ושיברנוהו?
 למה עשינו כל זאת, שישה נערים פוחזים שטיפסו על עץ הדובדבנים בעבור זיקית אחת? מדוע לא היה זה עץ חזק יותר? ולמה חרש בעל הגן, איף קרבאטרי, אותה שעה ליד ביתו ותפס אותנו בקלקלתנו?
 מדוע אינו אדם טוב מכדי להטיל עלינו עונש של דולר לכל אחד בעד עץ דובדבנים קטן? בשעה שש בערב עזבתי את חצר בית-הספר. שעה שלמה של הליכה נכונה לי.
 כל הדרך פיעמה בי המחשבה: "עלי למהר! למהר! לרוץ ביער האפל! עלי לטפס על הגבעות החשופות! עלי לרוץ במורד הביתה!
 עלי למהר!"
 רצתי בשארית כוחי במורד הגבעה עד שהגעתי לגדר האחו. חציתי בריצה את האחו הגדול – הביתה.
 הטלתי את ספרי בחצר ומיהרתי לרפת. לא היה סיפק בידי להחליף את בגדי בית-הספר הנקיים בבגדי-העבודה הטלואים.
 ראיתי את אבא מוביל תבן לבהמות. זה היה תפקידי! מיהרתי לגדר וקראתי: - הנח זאת לי, אבא! אני אעשה זאת! איחרתי מעט!
 - רואה אני – אמר אבא, התבונן בי במבט חודר ועיניו ירו ברקים – מה, לכל הרוחות, עיכב אותך עד עתה?
 האינך יודע מה רבה העבודה, שעליך לעשות פה?! ניסיתי לעשות אחד מבני משפחתך למשכיל, והנה מה שעלתה לי!
 לא שלחתך לבית-הספר התיכון, כדי שתאחר בערבים!
 - נאלצתי להישאר בבית-הספר אחרי הלימודים! – אמרתי. לא יכולתי לכחש לאבא. הוא יכול ללכת לבית-הספר ולהיודע מה האמת!
 - ומדוע נאלצת להישאר שם עד עתה?

- היה לנו היום שיעור בטבע – הסברתי בחימה – יצאנו עם המורה לשדות לחפש רמשים. שישה מאתנו, הנערים, שברו עץ דובדבנים.

נקבע עונש של שישה דולרים. אני הייתי היחיד שלא שילם. הפרופסור הרברט החליט לשלם לי דולר בעד עבודתי במשך ארבע שעות אחרי הלימודים, היום ומחר! כן, גם מחר יהא עלי להישאר בבית-הספר.

- הזוהי האמת? האמת כולה?

- כן. תוכל לברר זאת בעצמך!

- וכך באמת אעשה. את עצו של מי שברתם?

- של איף קרבאטרי.

- ואיך זה הגעתם עד לסביבתו של איף קרבאטרי? – שאל אבא בזעף – והרי הוא מתגורר במרחק ארבעה מילין מבניין בית-הספר.

איזה מין בית-ספר תיכון הוא זה? כלום אין הם מלמדים אתכם מתוך ספרים ומחברות? לשם מה מתרוצצים אתכם בשדות?

- אבא – הסברתי שוב – האביב קרב. אנו לומדים בשיעורי הטבע על חיי הרמשים. היה עלינו לצוד פרפרים, נחשים, לטאות וצפרדעים ולאסוף צמחים שונים. היה בוקר בהיר, ויצאנו לחפש כמה יצורים מאלה.

שישה נערים, ואני בתוכם, ראו לטאה על עץ הדובדבנים. טיפסנו כדי לתפשה. שברנו את העץ.

איף קרבאטרי חרש בשדה הסמוך. הוא רץ לגבעה ושאל לשמותינו. חמשת הנערים האחרים שילמו כל אחד, אך לי לא היה כסף כלל. הפרופסור הרברט שילם במקומי, ועתה עלי לגמול לו בעבודה בבית-הספר!

- בן-עניים, אה?! – המהם אבא – מחר אלמדם לקח! מחר אראה להם כיצד מתייחסים לבן-עניים!

- אנא, אבא – חנינתי – אל נא תלך מחר לבית-הספר! אנא, תן לי את חמישים הסנט הדרושים, אך אל נא תבוא לבית-הספר!

- הנך בוש באביך, דיב! בוש באביך הקשיש, הא? שכחת כמה יגיעות יגע לגדלך, שכחת כי הוא שלחך לבית-הספר התיכון,

כדי שתיטיב את חיך! מחא אלך ואשוחח עם הפרופסור שלך. הוא לא יהין עוד להשאירך אחרי הלימודים מפני שבן-עניים אתה. ועתה – לעבודה, בני!

המחשבות חלפו במוחי כבזק: "עלי לברוח מהר ככל שאוכל! אעזוב את בית-הספר ואת הבית לעולמים! לא אוכל לבוא עם אבא לבית-הספר! הוא ייטול את הרובה ויירה בפרופסור הרברט! איני יודע מה מסוגל הוא לעשות עוד! אברח ואבא לא יוכל להשיגני! או אולי אספר לו, שבית-הספר עקר להרים.

אוכל לספר לו הכול; אך הוא לא יבין... הכול נשתנה מאז ילדותו. אוכל לספר לו על איסוף צפרדעים וחרקים, אך הוא לא יבין!

אם אברח, יחשוב שבית-הספר התיכון והפרופסור הרברט גרמו לכך! אין כל אפשרות לברוח! הוא יפגע בפרופסור הרברט!

עלי להישאר בבית, להאכיל את הבהמות! אין דרך אחרת!"

כשסיימתי את עבודתי המפרכת, שלח הירח נוגהו, והשעה היתה קרובה לחצות. אכלתי ועליתי לחדרי. שמעתי איך שוחח אבא עם אמא.

הוא אמר לה, כי ילך מחר בבוקר וילמד את הפרופסור הרברט לקח!

ניסיתי לשכוח את דבריו, אולם הם חזרו והדהדו בראשי. ניסיתי ללמוד חשבון; חזרתי על השיעור בטבע;

אך כל הזמן קדחה בי המחשבה: "אבא ילך מחר לבית-הספר! הוא שונא את הפרופסור הרברט! הוא עלול לירות בו! מי יודע מה יארע?"

"ואז חלף רעיון מרגיע: "אולי תצטנן חמתו של אבא במשך הלילה, והוא ישכח את מזימתו עד הבוקר".

אולם למחרת היום, בארבע לפנות בוקר, כבר העירני אבא ויצאנו לעבודה. כשסיימנוה כבר עלה השחר.

סעדנו את ארוחת הבוקר.

- ועתה דיב – אמר אבא לבסוף – התכונן ללכת לבית-הספר! לא ארשה שילמדוך בצורה טיפשית שכזו!

לא ארשה להם ללמדך לשבור עצי דובדבנים! בוא!

- אבא לבש את מדי החג שלו, נעל מגפיים גדולים, נטל את רובהו ויצא עמי לדרך. הרחובות בעיירה היו ריקים מאדם.

"מוטב כך" חשבתי, "אם ירה בפרופסור לא יהיו עדים רבים לכך!". לבסוף הגענו לבית-הספר.

רק תלמידים מעטים נמצאו בו בשעה מוקדמת זו.

אבא מיהר אל הפרופסור הרברט ושאל: - אתה כאן הפרופסור?

- כן – ענה הפרופסור – ואתה הנך אביו של דיב, הלא-כן?

- כן – אבא הסיט את רובהו לכיוונו של הפרופסור, שהחזיר מהתרגשות.

- רצוני לדעת רק מספר דברים על בית-ספר זה! – אמר אבא – רציתי להשכיל את בני דיב. הוא היחיד

מבני משפחתנו הענייה שנשלח לבית-ספר תיכון!

אתמול איחר לחזור הביתה והשאיר את כל העבודה על צוארי! הוא אמר שאתה שלחת אותו לצוד צפרדעים,

רמשים וזיקיות, והוא שבר עץ דובדבנים ונאלץ להישאר שעתיים אחר הלימודים היום ומחר, כדי לפרוע את חובו.

הנכון הדבר?

- אה ... – מלמל הפרופסור הרברט – א... כן! הדבר נכון! – הוא העיף מבט חששני אל רובהו של אבא.

- ובכן – גבר קולו של אבא – אין זה בית-ספר תיכון! זהו בית-ספר לרמשים, בית-ספר לצפרדעים!

אך אין זה בית-ספר תיכון!

- לשם מה הבאת עמך את הרובה הזה? – שאל הפרופסור ברטט.

- רואה אתה לוע זה, כאן, ברובה? לוע זה יפלוט אש אל פרופסור ממש כשם שיעשה כן לכל אדם אחר!

אבל עכשיו אין צורך בו! מכה הגונה תספיק! – המשיך אבא במהירות.

- אבא ניצב מאיים וגדול כל כך. מעולם לא ראיתיו כה גדול. ראיתי קודם לכן את הפרופסור הרברט.

הוא נראה בעיני תמיד גבוה וגדול,

אולם הפעם, בצד אבא, לא נראה גדול כלל וכלל.

- מילאתי רק את חובתי – אמר – אני מצטער, מר טקסטון, אולם זו חובתי... זה היה שיעור בטבע!

- שיעור בטבע?! – קרא אבא – שיעור צפרדעים! שיעור זיקיות! נוטלים ילדים צעירים מאת הוריהם

המפרכים את גופם '

כדי לשלם את שכר הלימוד הגבוה – אך כדי לצוד זיקיות וצפרדעים?!

- סגור את הדלת, דיב! – הורה לי הפרופסור, משנשמעו צעדי התלמידים הקרבים. יצאתי החוצה וסגרתי את הדלת מאחורי. התנדנדתי כעלה נידף ברוח. הרי אבא עומד להכות את הפרופסור הרברט! שמעתיו מתווכח בקול. הפרופסור ניסה לשכך את כעסו של אבא. הוא הסביר לו, כי היה מוכרח לעשות את אשר עשה. לאט לאט נעשה קולו של הפרופסור בטוח, והוא החל לשכנע את אבא, כי צדק במעשהו. הן לא יכול להכותני, ובהלוותו לי כסף רק לטובתי נתכון! קולו של אבא נתנמך, אך לפתע גבר שוב ושמעתי מתרעם: - אולם לשם מה עליכם לצוד נחשים וצפרדעים במקום ללמוד?

אחר שמעתי את תשובתו המרגעת של הפרופסור: - יש לנו מטרה לימודית בכך, מר טקסטון. אנו משמרים את הגופות באינקובטור, לצורך לימודי הטבע!

- באינקובטור? – נדהם אבא – מעולם לא שמעתי על הנחת נחשים באינקובטור! האינקובטור נועד לטיפול אפרוחים ולא לשימור נחשים!

- השמעת מימך על חיידקים, מר טקסטון? – שאל הפרופסור.

- רשאי אתה לקרוא לי לסטר, אם תרצה – נתרך קולו של אבא.

- בסדר, לסטר, השמעת מימך על חיידקים? – גם קולו של הפרופסור נעשה ידידותי ביותר.

- חיידקים? כן. שמעתי עליהם, אך איני מאמין בקיומם! בן שישים ושבע אני, ומימי לא ראיתי חיידק בעיני!

- הרי אי-אפשר כלל לראות חיידק בעין עירומה! – חיך הפרופסור – הישאר עמנו בבית-הספר עוד שעות מספר.

יאוכל להראותך דברים מעניינים ביותר! מה דעתך, למשל, אם אראה לך את החיידקים שעל שיניך?

- מה! – נתבהל אבא – רצונך לספר לי, כי יש חיידקים על שני?

- ודאי – נתחך הפרופסור – וחיידקים דומים נמצאים גם בגופו של הנחש הניצוד!

- אינני מאמין, אינני מאמין... – מלמל אבא נבוך.

- הישאר עמנו מעט ותראה זאת במו עיניך, מר טקסטון! – אמר הפרופסור. לבסוף הצליח לשכנע את אבא,

שמלמל: העולם נשתנה מאז למדתי אנוכי בבית-הספר. אז למדנו רק לקרוא ולכתוב. ואילו עתה מראים חיידקים

בנחש שחור ועל השניים!

אכן, שינוי רב נתחולל מאז!

ואבא נשאר לשעות הלימודים הבאות. שמחתי בראותי אותו ואת הפרופסור הרברט מטילים בידידות בחצר ומשוחחים

כחברים ותיקים.

הנערים והנערות הרבים התבוננו בהשתוממות באבא החסון ובבגדיו המשונים. אולם אני לא בושתי באבא שלי.

ידעתי, שאבא שלי טוב הוא, אך מנהגיו פשוטים ומוזרים לבני העיר, שחייהם קלים בהרבה מחייו, והייתי גאה על אבי החסון והגבוה.

אמנם מנהגיו פשוטים וגסים, אך הוא כן עם לבו ואומר את אשר יחשוב.

אל שיעור הטבע נכנסו הפרופסור ואבא שלובי זרועות כשהם משוחחים בעירנות וברעות. – הכירו נא, נערים,

את אביו של דיב – הציג הפרופסור את אבא לפני כולם,

וביקשו לגעת בקיסם דק בשניו. אבא מילא את דבריו בהתענינות. הפרופסור הניח את טיפת הריר שבקצה

הקיסם מתחת למיקרוסקופ והורה לאבא להתבונן.

שוב מילא אבא אחר דבריו בסקרנות וגחן אל המיקרוסקופ, בעצמו את עינו האחת. הוא העיף מבט תוהה ואחר נשא את ראשו וקרא בהתרגשות: הנה הוא! אני רואה אותו! מי מילל ומי פילל? חידק על שנו של אדם?!

- יש מילוני חיידקים כאלה בגופנו, לסטר – אמר הפרופסור הרברט לאבא הנדהם, שרכן שוב על המיקרוסקופ – מהם מזיקים ומהם מועילים.

- באותו רגע ניתק אחד הכפתורים במעילו של אבא והרובה שהיה צמוד אליו וחבוי מתחת למעיל, בצבץ החוצה.

הפרופסור הרברט מיהר לכסותו בטרם ייראה, אולם איחר. גם אבא נבוך. ככלות הכול, מה צורך ברובה בשעת שיעור בטבע בין ידידים?

אולם הרגל של שנים מנע את ניתוקו של אבא מרובהו. הפרופסור הפסיק את הדממה:

- אתמול הצלחנו לצוד נחש שחור, לסטר. כונתנו לנתחו. רצונך לראות את החיידקים שמצאנו בתוכו?

- לא – סירב לפתע אבא – מאמין אני לכם. איני רוצה לראות בהרגכם יצור חי כנחש. איני שוטם את הנחשים השחורים;

הם מועילים מאוד לנו, לכפריים. לא הייתי מרשה לאיש להרגם בחצרי. הרי בעלי-החיים הללו אינם מזיקים לנו והם חסרי מגן. מדוע איפא נפגע בהם?

הבחנתי במבטי אהדה בעיני חברי. הם החלו לחבב את אבא על דבריו אלה. אדם כן ופשוט זה, שניצב לפניהם וקנה רובה בולט מתוך מעילו, מצא חן בעיניהם.

המורה המשיך להסביר לאבא את שיטות העבודה בבית-הספר עד אשר נשמע הצלצול שבישר את גמר הלימודים באותו יום.

הכול יצאו את הכיתה בצהלה, אך אני ידעתי: עלי להישאר כאן עוד שעתיים ולשטוף את הרצפות, את החלונות ואת הלוח.

- תוכל לסיים את מלאכתך ביום אחר, דיב! – שמעתי את קולו של הפרופסור הרברט, בגחני על הסחבה הלחה – אביך מחכה לך בחוץ.

היום אתה רשאי ללכת עמו הביתה.

הנחתי את הדלי והסחבה, נטלתי את ספרי ומיהרתי החוצה.

- דומני, דיב, שעליך לעבוד היום שעתיים נוספות בבית-הספר! – אמר אבי, וכאשר הסברתי לו, כי הפרופסור התיר לי לדחות את יום העבודה, פסק:

- לא! כל חוב יש לפרוע במועדו. נעבוד שנינו במשך שעה ונשלים את קנס הדולר. הבה, הגש את הסחבה.

החילוני בשטיפה. גם הפצרותיו של הפרופסור והבטחותיו בדבר ביטול העונש לא הועילו. אבא עמד על דעתו: חייב אדם לפרוע חובותיו למועד הקבוע.

- אנשים ישרים אנו, פרופסור הרברט – אמר אבא – עכשיו אתה השוגה ואני הצודק. נערי נענש וחייב לשאת את עונשו.

ואכן, גם לאחר שהלך הפרופסור לביתו המשיך אבא לעבוד. מוזר היה לראותו אוזח במטאטא. מעולם לא השתמש במטאטא בבית: זה היה כלי עבודתה של אמא.

אבא עבד קשה במשק, אך לא בשטיפת רצפות. לכן קשתה עליו עתה העבודה והוא נפתל בעקשנות עם המטאטא הקצר. לבסוף סיימנו את השטיפה ופנינו הביתה.

- היודע אתה, אבא? – אמרתי – הפרופסור הרברט עלול ללכת ולהלשין עליך במטרה, כי איימת עליו ברובה!

- הוא לא יעשה זאת! – השיב אבא בביטחון – אנו חברים. הוא מחבב אותי ואני מחבב אותו. רואה אתה, דיב?

הפרופסור הרברט אמר, שאני האיכר החסון ביותר שראה בימיו! אולם זמני חלף, דיב!
כיום אדם קטן אנוכי. ייתכן שידיך תהיינה רכות ועדינות מידי. גם בגדיך יהיו נקיים יותר.
אתה תיראה הדור יותר מאביך הקשיש. הימים שנועדו לי חולפים. הימים הבאים נועדו
לכם, בני הדור הצעיר.

זכור, דיב, בהתבגרך היה אדיב וכן לכל אדם, פרע את חובותיך בזמנם; ובעיקר – היה נוח
ורחום לבעלי-החיים. אל תהרוג נחשים שחורים, דיב!
– זוהי המגרעת היחידה שגיליתי בבית-הספר שלך. נחשים שחורים, כמוהם כבני-אדם, אין
הם רוצים במלחמה. הם רוצים בשלום ובשלוה.
כוכבים רעדו והרטיטו ברקיע כשהגענו הביתה. אפלה אפפה את ביתנו הקטן. נכנסנו
הביתה וסעדנו את לבנו בארוחה המוכנה.
לאחר הסעודה ישב אבא ליד האח, חימם את ידיו והחל לספר לאמא על יומו המופלא
בבית-הספר, היום שלא יישכח מלבו עד רגעיו האחרונים.